

*Valtioneuvoston periaatepäätös
huumausainepoliittisesta yhteistyöstä vuosille 2008–2011*

*Statsrådets principbeslut
om narkotikapolitiskt samarbete för åren 2008–2011*

TIIVISTELMÄ

Valtioneuvoston periaatepäätös humausainepoliittisesta yhteistyöstä vuosille 2008–2011. Helsinki, 2007. 23 s. (Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja, ISSN 1236-2050; 2007:22)

ISBN 978-952-00-2470-3 (nid.) ISBN 978-952-00-2471-0 (PDF)

Valtioneuvosto hyväksyi 8.11.2007 periaatepäätöksen humausainepoliittisesta toimenpideohjelmasta vuosille 2008–2011. Periaatepäätöksellä vahvistetaan kansallista humausainepolitiikkaa aiempien periaatepäätösten 1998, 2000 ja 2004 mukaisesti ja esitellään valtioneuvoston linjaukset hallituskaudelle toimenpiteistä humausainehaittojen väsentämiseksi. Periaatepäätöksellä varmistetaan, että eri hallinnonalojen humausainepoliittiset toimenpiteet ovat yhdenmukaisia. Periaatepäätös antaa suuntaviivat humausainepoliittisen koordinaatioryhmän toiminnalle ja velvoittaa eri hallinnonalat yhteistyöhön tehokkaan ja vaikuttavan humausainepolitiikan toteuttamiseksi.

Suomen humausainepolitiikan yleistavoitteena on humausaineiden käytön ja levittämisen ehkäiseminen siten, että niiden käytöstä ja torjunnasta aiheutuvat taloudelliset, sosiaaliset ja yksilölliset haitat ja kustannukset jäävät mahdollisimman pieniksi. Suomalainen humausainepolitiikka perustuu yleisiin yhteiskuntapoliittisiin toimiin, kansalliseen lainsäädäntöön ja kansainvälisiin sopimuksiin joilla kaikilla ehkäistään humausaineiden kysyntää ja tarjontaa, vähennetään humausaineiden aiheuttamia haittoja sekä pyritään saattamaan huumeongelmista kärsivät mahdollisimman varhain hoitoon sekä laittomaan toimintaan syyllistyneet rikosoikeudelliseen vastuuseen. Suomi noudattaa humausainepolitiikkansaan Yhdystyneiden Kansakuntien humausaineiden vastaisia sopimuksia sekä Euroopan Unionin humausainestrategiaa vuosille 2005–2012.

Periaatepäätöksen toimenpiteet liittyvät ehkäisevään työhön ja varhaiseen puuttumiseen, humausainerikollisuuden torjuntaan, humausaineriippuvuuden hoitoon ja huumeongelman haittojen väsentämiseen, pähdeongelmien hoidon tehostamiseen rikosseuraamuksen yhteydessä, EU:n humausainepolitiikkaan ja kansainväliseen yhteistyöhön, huumeongelmaa koskevaan tiedonkeruuseen ja tutkimukseen ja humausainepolitiikan koordinaatioon.

Valtioneuvoston periaatepäätös humausainepoliittisesta yhteistyöstä vuosille 2008–2011 on laadittu STM:n koordinoidun humausainepoliittisen koordinaatioryhmän toimesta. Koordinaatioryhmän keskeinen tehtävä on sovittaa yhteen eri hallinnonalojen toimenpiteitä. Kukin hallinnonala tuo koordinaatioryhmään keskusteltavaksi sellaiset valmistelussa olevat asiat, joilla on yleistä humausainepoliittista merkitystä. Ryhmässä ovat edustettuna sosiaali- ja terveysministeriö, sisäasiainministeriö, oikeusministeriö, opetusministeriö, ulkoministeriö, Stakes, Kansanterveyslaitos, Valtakunnansyyttäjänvirasto, Tullihallitus ja Opetushallitus.

Asiasanat: huumeet, humepolitiikka, periaatepäätökset, päihheet

SAMMANDRAG

Statsrådets principbeslut om narkotikapolitiskt samarbete för åren 2008–2011. Helsingfors 2007. 23 s. (Social- och hälsovårdsministeriets publikationer ISSN 1236-2050; 2007:22)

ISBN 978-952-00-2470-3 (inh.) ISBN 978-952-00-2471-0 (PDF)

Statsrådet antog 8.11.2007 ett principbeslut om ett åtgärdsprogram för narkotikapolitiken för åren 2008–2011. Genom principbeslutet stärks den nationella narkotikapolitiken i enlighet med principbesluten från 1998, 2000 och 2004. Principbeslutet presenterar statsrådets riktlinjer för åtgärder som man skall vidta under regeringsperioden för att minska skadeverkningarna av narkotikabruk. Principbeslutet säkerställer att de narkotikapolitiska åtgärderna inom de olika förvaltningsområdena är enhetliga. Principbeslutet ger riktlinjer för den narkotikapolitiska koordineringsgruppens verksamhet och förpliktar de olika förvaltningsområdena till samarbete för att genomföra en effektiv narkotikapolitik.

Det allmänna målet för narkotikapolitiken i Finland är att förebygga bruk och spridning av narkotika så att de ekonomiska, sociala och individuella skador och kostnader som föranleds av narkotikabruket och bekämpningen förblir så små som möjligt. Vår narkotikapolitik baserar sig på allmänna samhällspolitiska åtgärder, den nationella lagstiftningen och de relevanta internationella överenskommelserna. Alla dessa förebygger efterfrågan och utbud, minskar narkotikarelaterade skador samt syftar till att hänvisa dem som lider av narkotikaproblem till vård i ett så tidigt skede som möjligt samt att ställa dem som gjort sig skyldiga till illegal verksamhet till straffrättsligt ansvar. Finland iakttar i sin narkotikapolitik Förenta Nationernas konventioner om narkotika samt EU:s narkotikastrategi för åren 2005–2012.

Åtgärderna enligt principbeslutet anknyter till förebyggande arbete och tidigt ingripande, bekämpning av narkotikabrottslighet, behandling av narkotikaberoende och minskning av narkotikarelaterade skador, effektivering av vården av personer med missbruksproblem i samband med brottspåföljder, EU:s narkotikapolitik och internationellt samarbete, informationsinsamling och forskning kring narkotikaproblemet samt samordning av narkotikapolitiken.

Statsrådets principbeslut om narkotikapolitiskt samarbete för åren 2008–2011 har utarbetats av den narkotikapolitiska koordineringsgruppen, som koordineras av social- och hälsovårdsministeriet. Koordineringsgruppens centrala uppgift är att samordna åtgärder inom de olika förvaltningsområdena. Varje förvaltningsområde tar upp för diskussion sådana frågor under beredning som är av allmän narkotikapolitisk betydelse. Gruppen består av representanter för social- och hälsovårdsministeriet, inrikesministeriet, justitieministeriet, undervisningsministeriet, utrikesministeriet, Forsknings- och utvecklingscentralen för social- och hälsovården (Stakes), Folkhälsoinstitutet, Riksåklagarämbetet, Tullstyrelsen och Utbildningsstyrelsen.

Nyckelord: alkohol och narkotika, narkotika, narkotikapolitik, principbeslut

SUMMARY

Government Resolution on a Drug Policy Action Plan 2008–2011. Helsinki 2007. 23p.
(Publications of the Ministry of Social Affairs and Health ISSN 1236-2050; 2007:22)
ISBN 978-952-00-2470-3 ISBN 978-952-00-2471-0

The Government adopted on 8 November 2007 a Resolution on A Drug Policy Action Programme for the years 2008–2011. The Resolution reinforces the national drug policy in accordance with the previous resolutions from 1998, 2000 and 2004 and outlines the measures the Government intends to undertake to reduce the harm from drug use during the present Government period. The Resolution aims to ensure that the drug policy measures within the different sectors of administration are harmonised. It gives guidelines for the work of the Drug Policy Coordination Group and obligates the different administrative sectors to cooperate in order to implement an efficient and effective drug policy in Finland.

The overall objective of Finnish drug policy is to prevent the use and spread of narcotic drugs so as to minimise the economic, social and individual harm and cost of their use and prevention. The Finnish drug policy is based on general social policy measures, national legislation and international agreements and conventions, all of which aim to prevent drug demand and supply, to reduce harm from drug use, to refer persons with drug problems to treatment at an early stage, and to hold persons guilty of illegal actions liable to criminal law. In its drug policy Finland follows the United Nations' conventions against narcotic drugs and the European Union Drug Strategy 2005–2012.

The measures under the Resolution are related to preventive work and early intervention, combating drug-related crime, treatment of drug addiction and reduction of harm from drug use, intensifying the treatment of drug misuse in connection with criminal sanctions, the EU's drug policy and international cooperation, information collection and research regarding drug problems, and coordination of drug policies.

The Government Resolution on a Drug Policy Action Plan 2008–2011 was drawn up by the Drug Policy Coordination Group coordinated by the Ministry of Social Affairs and Health. The major task of the Coordination Group is to coordinate the measures in the different administrative sectors. Each administrative sector takes up for discussion in the Coordination Group such issues under preparation that are of general significance from the point of view of drug policy. The Group consists of representatives of the Ministry of Social Affairs and Health, the Ministry of the Interior, the Ministry of Justice, the Ministry of Education, the Ministry for Foreign Affairs, the National Research and Development Centre for Welfare and Health (STAKES), the National Public Health Institute, the Office of the Prosecutor General, the National Board of Customs, and the National Board of Education.

Key words: alcohol and drugs, drugs, drug policy, resolutions

SISÄLLYS

Tiivistelmä	3
Sammandrag	5
Summary	7

Valtioneuvoston periaatepäätös huumausainepoliittisesta yhteistyöstä vuosille 2008–2011 11

Suomen huumausainepolitiikan peruslinja	11
Huumausainetilanenteen kehitys	11
Huumausainepoliittinen toimenpideohjelma 2004–2007	12
Huumausainepoliittinen yhteistyö vuosina 2008–2011	13
1. Ehkäisevä työ ja varhainen puuttuminen	13
2. Huumausainerikollisuuden torjunta	13
3. Huumausaineriippuvuuden hoito ja huumeongelman haittojen vähentäminen	14
4. Päihdeongelmien hoidon tehostaminen rikosseuraamusten yhteydessä	14
5. EU:n huumausainepolitiikka ja kansainvälinen yhteistyö	14
6. Huumausaineongelmaa koskeva tiedonkeruu ja tutkimus	14
7. Huumausainepolitiikan koordinaatio	15

Statsrådets principbeslut om narkotikapolitiskt samarbete för åren 2008–2011 17

Grundlinjen för Finlands narkotikapolitik	17
Narkotikasituationens utveckling	17
Åtgärdsprogrammet för narkotikapolitiken 2004–2007	18
Det narkotikapolitiska samarbetet 2008–2011	18
1. Förebyggande arbete och ingripande i ett tidigt skede	19
2. Bekämpning av narkotikabrottslighet	19
3. Behandling av narkotikaberoende och minskning av olägenheter till följd av narkotikaproblem	19
4. Effektivare missbrukarvård i samband med brottspåföljder	20
5. EU:s narkotikapolitik och internationellt samarbete	20
6. Insamling av data och forskning om narkotikaproblem	20
7. Samordning av narkotikapolitiken	21

Valtioneuvoston periaatepäätös huumausainepoliittisesta yhteistyöstä vuosille 2008–2011

Suomen huumausaineapolitiikan peruslinja

Valtioneuvosto jatkaa edelleen huumausaineiden vastaista työtä vuosina 1998, 2000 ja 2004 tehtyjen periaatepäätösten pohjalta. Huumausaineapolitiikassaan valtioneuvosto painottaa pitkäjänteisen perustason työn jatkamista ja kehittämistä, eri toimijoiden välisestä yhteistyöstä sekä sellaista yhtenäistä lähestymistapaa, jossa huumausaineiden kysynnän ja tarjonnan vähentämistoimet ovat keskenään yhteensopivia ja tasapainoisia. Valtioneuvosto pitää tärkeänä huumehaittojen vähentämistä sekä huumausaineiden kokeilua ja käyttöä hillitsevien toimenpiteiden vahvistamista etenkin nuorten keskuudessa.

Suomen huumausaineapolitiikan yleistavoitteena on huumausaineiden käytön ja levittämisen ehkäiseminen siten, että niiden käytöstä ja torjunnasta aiheutuvat taloudelliset, terveydelliset ja sosiaaliset haitat ja kustannukset jäävät mahdollisimman pieniksi. Suomalainen huumausaineapolitiikka perustuu yleisiin yhteiskuntapoliittisiin toimiin, kansalliseen lainsäädäntöön ja kansainväliin sopimuksiin, joilla kaikilla ehkäistään huumausaineiden kysyntää ja tarjontaa, vähennetään huumausaineiden aiheuttamia haittoja sekä pyritään saattamaan huumeongelmista kärsivät mahdollisimman varhain hoitoon sekä laittomaan toimintaan syyllistyneet rikosoikeudelliseen vastuuseen. Suomi noudattaa ja toimeenpanee huumausaineapolitiikassaan Yhdistyneiden kansakuntien huumausaineiden vastaisia sopimuksia ja päätkösiä sekä Euroopan unionin huumausainestrategiaa vuosille 2005–2012.

Valtioneuvosto on valtioneuvoston ohjesäännön (262/2003) 3 §:n 11-kohdan mukaisesti päättänyt antaa tämän periaatepäätöksen valtioneuvoston ja eri hallinnonalojen tehtävien ja toiminnan ohjaamisesta huumausaineapolitiikassa.

Huumausainetilanteen kehitys

Huumausaineiden käyttö ei ole enää 2000-luvun alun jälkeen lisääntynyt ja tilanne on tasaantunut. Huumausaineita viimeisen vuoden aikana käytäneiden osuus on nyt noin 3 %. Käytetyin aine on kannabis. Amfetamiinien ja opiaattien ongelmakäyttäjien osuus on noin 0,5 % aikuisväestöstä. Opiaattiryhmässä heroiinin osuus on vähentynyt ja korvautunut buprenorfiinilla. Euroopassa viime vuosina yleistynyt kokaiinin käyttö saattaa lisääntyä myös Suomessa. Vuosina 2004–2007 toteutetun huumausainepoliittisen toimenpideohjelman aikana huumausainerikoksiin, huumausaineisiin liittyvien sairauksien ja huumausaineekuolemien taso on pysynyt suhteellisen vakaana. Uusimpien havaintojen mukaan huumeiden kokeilukäyttö näyttäisi vähentyneen nuorissa ikäluokissa. Suonensisäiseen huumausaineiden käyttöön liittyvät tartuntataudit ovat pysyneet matalalla tasolla kaikissa ikäryhmissä.

Huumausaineiden ongelmakäyttäjät ovat usein syrjäytyneitä ja moniongelmaisia. Arvioiden mukaan pähdehuollon huumeasiakaskunnasta yli 60 % on työttömiä, yli 10 % asunnottomia ja kaksi kolmesta on päättänyt opintonsa peruskouluun. Useat ongelma-käyttäjät ovat myös rikos- ja vankilakierteessä.

Vuonna 2004 huumausaineiden ja lääkeaineiden väärinkäytön arviodaan aiheuttaneen noin 191–272 miljoonan euron välittömät haittakustannukset ja 367–803 miljoonan euron välilliset haittakustannukset, kun sekä tuotannonmenetykset että menetettyjen elinvuosien arvo otetaan huomioon. Välittömistä haittakustannuksista valvonta- ja rikoskontrollin kustannukset olivat 51–65 miljoonaa euroa, omaisuusvahinkojen, tutkimuksen ja ehkäisevän työn kustannukset 44–75 miljoonaa euroa, sosiaalihuollon kustannukset 63–69 miljoonaa euroa sekä terveys- ja eläkemenojen kustannukset 63–69 miljoonaa euroa vuonna 2004. Huumeongelmasta aiheutuu lisäksi haittoja, joita ei voida arvioida taloudellisin mittarein. Huumeiden käyttö herättää esimerkiksi yleistä turvattomuuden tunnetta ja väkivallan pelkoa asuinalueilla.

Huumausainepoliittinen toimenpideohjelma 2004–2007

Vuosina 2004–2007 toteutetulla huumausainepoliittisella toimenpideohjelmalla tiivistettiin eri viranomaisten huumausaineiden vastaista yhteistyötä ja vahvistettiin huumeongelmien ehkäisyyn ja hoitoon liittyvää osaamista niin sosiaali- ja terveyspalveluissa kuin koulujen ja oppilaitosten opiskelija- ja oppilashuollossa sekä nuorisotyössä. Syttäjä-, poliisi-, sosiaali- ja terveysviranomaiset tehostivat yhteistyössä huumeongelmaisten hoitoonohjausta. Valvontaviranomaisten työssä painotti järjestäytyneen rikollisuuden kohdetorjunta sekä poliisi-, tulli ja rajavartiolaitoksen yhteistyön tehostaminen. Koko maan kattavat sosiaalipäivystysjärjestelmän rakentaminen on osaltaan parantanut varhaista puuttumista ja nopeuttanut palveluiden saatia. Uuden vankeuslain ja nuorisorangaistuksen käyttöönnoton myötä rikosoikeudellisten seuraamusten yhteydessä tarjottavan pähdehuollon ja -kuntoutuksen edellytykset ovat parantuneet.

Kansainvälisessä huumausaineiden vastaisessa yhteistyössä Suomi on toiminut aktiivisesti YK:ssa, EU:ssa, Euroopan Neuvostossa ja Pohjoismaiden ministerineuvostossa. Suomi on tukenut huumeiden vastaista työtä lähialueillaan sekä muun muassa Afganistanissa. EU-puheenjohtajakaudella tehostettiin huumeiden vastaista yhteistyötä erityisesti Venäjän kanssa ja yhteistyö käynnistettiin myös Ukrainian kanssa.

Huumausaineekysymystä koskeva tutkimusta tehdään useiden hallinnonalojen laitoksissa. Huumetilanteen jatkuva seuranta: ajantasainen tieto huumerikollisuuden, -markkinojen ja käyttökulttuurien muutoksista, huumeriippuvuuden hoidosta sekä kansalaisten huumausaineisiin, niiden käyttöön ja torjuntaa liittyvistä mielipiteistä on tukenut huumausainepolitiikan suunnittelua ja ohjausta.

Huumausainepoliittinen yhteistyö vuosina 2008–2011

Valtioneuvosto jatkaa ja vahvistaa huumausainepoliittista koordinaatiota ja hallinnonalojen välistä yhteistyötä hallituskaudella 2008–2011. Huumausaineiden vastaisen työn perusvalmiudet ovat Suomessa hyvät. Tilannetta voidaan seurata luotettavasti ja siihen kyötää tarvittaessa puuttumaan tehokkaasti. Toteutettavan huumausaineapolitiikan vaikuttavuutta seurataan muun muassa seuraavilla mittareilla: huumausaineiden käytön laajuus ikäryhmittäin, huumausaineiden ongelmakäyttäjien määrä, sairaalahoitojakso, huumausainekuolemat, huumausaineiden käyttöön liittyvät tartuntatautitapaukset, huumausainerikokset, huumausainetakavarikot ja poliisin suorittamien hoitoonohjauskien määrä. Huumausaineiden vastaisessa työssä otetaan huomioon hallituksen eri ohjelmissa sovittavat toimenpiteet sekä muun muassa sisäisen turvallisuuden ohjelmasa määritellyt keinot.

Kullakin toimenpidealueella on oma vastuministeriönsä. Päävastuuissa oleva ministeriö tai ministeriot on tummennettu.

1. Ehkäisevä työ ja varhainen puuttuminen

Ehkäisevää pähidetyötä tehostetaan sosiaali- ja terveydenhuollossa, nuorisotyössä, kouluissa ja oppilaitoksissa. Turvataan ehkäisevän pähidetyön asema osana terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä kunta- ja palvelurakenneuudistuksessa. Vakiinnutetaan varhainen puuttuminen osaksi kaikkien hyvinvointipalveluiden toimintaa. Pähdeasioiden koulutusta kaikkialla koulutusjärjestelmässä vahvistetaan. Tuetaan laadukasta huumausaineita koskevaa tiedotus- ja valistustoimintaa. Tarvittaessa tiedotusta kohdistetaan erityisille riskiryhmille.

Vastuutahot: **sosiaali- ja terveysministeriö, opetusministeriö, sisäasiainministeriö, ehkäisevän pähidetyön järjestöt**

2. Huumausainerikollisuuden torjunta

Lisätään kiinnijäämisriskiä Suomessa tehdynä törkeissä ja levittämistyyppisissä huumausainerikoksissa. Rikosvastuu toteutetaan saumattomalla kansainvälisellä yhteistyölle tekijän koti- tai oleskeluvaltiossa. Suomen markkinoille tarkoitettun huumausaineen maahantuontia torjutaan takavarikoimalla huumausaine pääsääntöisesti maan rajoilla. Vakiinnutetaan huumausaineiden ja huumausaineeksi luokiteltujen lääkeaineiden kattatason levyksen valvonta osaksi poliisin perustoimintaa. Huumausainerikosten oheiskollisuuden, erityisesti kätkentärikollisuuden, parituksen, kiristyksen ja rahapesun paljastamista lisätään. Tehostetaan rikoksen tuottaman hyödyn jäljittämistä ja kattavaa poisottamista.

Vastuutahot: **sisäasiainministeriö, valtiovarainministeriö**

3. Huumausaineriippuvuuden hoito ja huumeongelman haittojen vähentäminen

Jatketaan hoitopalveluiden kehittämistä ja hoidon tarjonnan lisäämistä, jotta kansalaiset saisivat yhdenvertaisesti tarvitsemansa palvelut. Tarjotaan huumeidenkäyttäjille monipuolisesti riippuvuuden luonteeseen sopivia erilaisia hoitovaihtoehtoja. Lisätään sellaisia hoitoa, terveysneuvontaa ja tukea, jolla vähennetään huumeongelmiin liittyviä haittoja, kuten sairauksia, mielenterveysongelmia ja oheisrikollisuutta. Helpotetaan opioidiriippuvien hoitoon pääsyä ja mahdollistetaan hoitojen lisääminen vastaamaan nykyisistä paremmin hoidon tarvetta. Poliisin tarjoamaa hoitoonohjausta tehostetaan edelleen.

Vastuutahot: **sosiaali- ja terveysministeriö**, opetusministeriö, sisäasiainministeriö, pähdehuollon järjestöt

4. Pähdeongelmien hoidon tehostaminen rikosseuraamusten yhteydessä

Parannetaan vankeusrangaistuksen vaikuttavuutta suunnittelemalla rangaistusaika ja vapautuminen yksilöllisesti kuten uusi vankeuslaki edellyttää. Sijoittajayksikkötoimintaa kehitetään ja pähdekuntoutusta ja lähityötä vankiloissa lisätään. Valvotun koevapauden tukitoimia ja vapautuvien vankien jälkihuoltoa kehitetään. Yhdyskuntaseuraamuksiin liittyvä pähdekuntoutusta tehostetaan sekä nuorisorangaistukseen tuomittujen kuntoutumismahdoluksia parannetaan.

Vastuutahot: **oikeusministeriö**, sosiaali- ja terveysministeriö

5. EU:n huumausainepolitiikka ja kansainvälinen yhteistyö

Osallistutaan aktiivisesti Euroopan unionin yhteisen huumausainepolitiikan suunnitteluun ja toteutukseen. Osallistutaan kansainväliseen huumausaineiden vastaiseen yhteistyöhön Yhdistyneiden kansakuntien, Euroopan Neuvoston sekä Pohjoismaiden ministerineuvoston huumausainepoliittisilla foorumeilla. Tuetaan lähialue- ja kehitysyhteistyövaroin huumausaineiden vastaisia ja huumeisiin liittyvien haittojen vähentämiseen tähänäviä, Suomen tavoitteita tukevia kansainvälistä kahden- ja monenkeskisiä hankkeita.

Vastuutahot: **sosiaali- ja terveysministeriö, sisäasiainministeriö, oikeusministeriö, ulkoasiainministeriö, opetusministeriö, valtiovarainministeriö**

6. Huumausaineongelmaa koskeva tiedonkeruu ja tutkimus

Pitkäjännitteistä huumetilanteen tutkimusseurantaa jatketaan ja huolehditaan siitä, että huumepoliikan vastuutahoilla on käytettävissään ajantasaiset tiedot huumausainetilanteesta. Tuotetaan tarvittavat kansalliset tiedot Euroopan unionin huumeseurantakeskuksen EMCDDA:n tilanneraportteihin ja YK:n tiedonkeruujärjestelmiin. Edistetään huumeiden käyttöön, huumemarkkinoihin, huumeidenkäyttäjien hoitoon ja huumeongelmiin torjuntakeinoihin liittyvää tutkimusta ja tutkijakoulutusta ja edistetään suomalaistut-

kijoiden kansainvälistä yhteistyötä Seurataan säädöllisesti kansalaisten huumausaineisiin, niiden käyttöön ja haittoihin liittyviä mielipiteitä.

Vastutahot: **sosiaali- ja terveysministeriö**, sisäasianministeriö, oikeusministeriö, opetusministeriö

7. Huumausaineapolitiikan koordinaatio

Huumausaineapolitiikan koordinaatiovastuu on sosiaali- ja terveysministeriöllä. Koordinatiolla sovitetaan yhteen kansallisia huumausaineapolitiikkaan liittyviä toimenpiteitä. Tässä tarkoituksesta jatketaan huumausaineapolitiittisen koordinaatioryhmän toimintaa hallituskaudella 2008–2011. Seurataan huumausainetilanteen kehitystä ja raportoidaan siitä valtioneuvostolle säädöllisesti. Yhteen sovitetaan huumausaineapolitiisen lainsäädännön ja viranomaistoimenpiteiden valmistelua ja toimeenpanoa. Kansallista huumausaineapolitiikkaa yhteen sovitetaan myös alkoholi- ja tupakkapolitiikkaan.

Vastutahot: **sosiaali- ja terveysministeriö, sisäasianministeriö**, opetusministeriö, oikeusministeriö, valtiovarainministeriö

Statsrådets principbeslut om narkotikapolitiskt samarbete för åren 2008–2011

Grundlinjen för Finlands narkotikapolitik

Statsrådet fortsätter arbetet för att bekämpa narkotika utgående från de principbeslut som fattats år 1998, 2000 och 2004. I sin narkotikapolitik lägger statsrådet vikt vid att det grundläggande arbetet fortsätter och utvecklas på lång sikt. Vidare betonar statsrådet samarbetet mellan olika aktörer och ett enhetligt tillvägagångssätt där åtgärderna för att minska efterfrågan och utbudet på narkotika är samordnade och välbalanserade. Statsrådet anser det vara viktigt att de narkotikarelaterade olägenheterna minskar samt att åtgärderna för att förhindra att i synnerhet unga prövar och använder narkotika stärks.

Det allmänna målet för Finlands narkotikapolitik är att förebygga användningen och spridningen av narkotika så, att de ekonomiska, hälsomässiga och sociala olägenheter som användningen av narkotika förorsakar och kostnaderna för bekämpningen av narkotika blir så små som möjligt. Finlands narkotikapolitik baserar sig på allmänna samhällspolitiska åtgärder, nationell lagstiftning och internationella avtal, genom vilka efterfrågan på och utbudet av narkotika förebyggs och skador som föranleds av narkotika minskas. Inom narkotikapolitiken strävar man dessutom efter att få personer med narkotikaproblem att i ett så tidigt skede som möjligt söka vård och att ställa personer som gjort sig skyldiga till olaglig verksamhet till laga ansvar. Finland iakttar och verkställer i sin narkotikapolitik Förenta nationernas avtal och beslut om bekämpning av narkotika samt Europeiska unionens narkotikastrategi för åren 2005–2012.

I enlighet med 3 § 11 punkten i reglementet för statsrådet (262/2003) har statsrådet beslutat att utfärda detta principbeslut om styrning av statsrådets och de olika förvaltningsområdenas uppgifter och verksamhet i fråga om narkotikapolitiken.

Narkotikasituationens utveckling

Användningen av narkotika har inte ökat efter ingången av 2000-talet och situationen har jämnat ut sig. Under det senaste året har ca 3 % av befolkningen använt narkotika. Den vanligaste drogen är cannabis. Andelen amfetamin- och opiatmissbrukare är ca 0,5 % av den vuxna befolkningen. Bland opiaterna har andelen heroin minskat och ersatts av buprenorfin. Det finns risk för att missbruket av kokain, som under de senaste åren har blivit allt allmännare i Europa, ökar även i Finland. Under det åtgärdsprogram för narkotikapolitiken som genomfördes under åren 2004–2007 har antalet narkotikabrott samt sjukdomar och dödsfall på grund av narkotikamissbruk hållit sig på en relativt stabil nivå. Enligt de senaste rönen tycks experimenterandet med droger ha minskat i de unga åldersgrupperna. Antalet smittsamma sjukdomar till följd av intravenöst narkotikamissbruk har hållit sig på en låg nivå i alla åldersgrupper.

Narkotikamissbrukare är ofta utslagna personer med många problem. Enligt uppskattning är över 60 % av missbrukarvårdens narkotikaklienter arbetslösa, över 10 % bostadslösa och två

av tre har inte fått någon utbildning efter grundskolan. Många problemmissbrukare har även hamnat i en ond cirkel av brott och fängelsestraff.

Enligt uppskattning föranledde missbruk av narkotika och läkemedel år 2004 direkta skadekostnader om 191–272 miljoner euro och indirekta skadekostnader om 367–803 miljoner euro då både förlorad produktion och värdet av förlorade levnadsår beaktas. Av de direkta skadekostnaderna uppgick kostnaderna för övervakning och brottskontroll till 51–65 miljoner euro, kostnaderna för egendomsskador, forskning och förebyggande arbete till 44–75 miljoner euro, kostnaderna för socialvård till 63–69 miljoner euro och kostnaderna för hälso- och pensionsutgifter till 63–69 miljoner euro år 2004. Dessutom förorsakar narkotikamissbruk skador som inte kan mätas med ekonomiska mått. Användningen av narkotika skapar t.ex. allmän otrygghet och rädsla för våld i bostadsområdena.

Åtgärdsprogrammet för narkotikapolitiken 2004–2007

Genom åtgärdsprogrammet för narkotikapolitiken 2004–2007 intensifierades olika myndigheters samarbete för bekämpning av narkotika. Dessutom förbättrades kompetensen när det gäller att förebygga och avhjälpa narkotikaproblem, såväl inom social- och hälsovårdstjänsterna som inom skolornas och läroanstalternas elevvård samt i ungdomsarbetet. Åklagar-, polis-, social- och hälsovårdsmyndigheterna effektiviserade i samråd hänvisningen av personer med narkotikaproblem till vård. I tillsynsmyndigheternas arbete underströks inriktad bekämpning av organiserad brottslighet samt effektivisering av polisens, tullens och gränsbevakningsväsendets samarbete. Uppbyggandet av ett riksomfattande socialjoursystem har gjort det lättare att ingripa i ett tidigt skede och gjort tjänsterna snabbare tillgängliga. Stiftandet av en ny fängelselag och i bruktagandet av ungdomsstraff har bidragit till att förutsättningarna för att erbjuda missbrukarvård och rehabilitering av missbrukare i samband med straffrättsliga påföljder har förbättrats.

Finland har deltagit aktivt i det internationella samarbetet för bekämpning av narkotika inom FN, EU, Europarådet och Nordiska ministerrådet. Finland har stött arbetet för bekämpning av narkotika i närområdena och dessutom bl.a. i Afghanistan. Under EU-ordförandeskapet effektiviserades samarbetet mot narkotika särskilt med Ryssland och dessutom inleddes samarbete med Ukraina.

Forskning kring narkotikafrågor bedrivs vid flera förvaltningsområdens inrättningar. Den kontinuerliga uppföljningen av narkotikasituationen ger aktuella uppgifter om förändringar i narkotikabrottsligheten, på narkotikamarknaden och inom användarkulturen, om vården av narkotikaberoende personer samt om medborgarnas inställning till narkotika och användningen och bekämpningen av narkotika. Uppföljningen har stött den narkotikapolitiska planeringen och styrningen.

Det narkotikapolitiska samarbetet 2008–2011

Statsrådet fortsätter och intensifierar den narkotikapolitiska samordningen och samarbetet mellan förvaltningsområdena under regeringsperioden 2008–2011. Finland har en bra grundläggande beredskap för att bekämpa narkotika. Man kan följa situationen med tillförlitliga metoder och vid behov ingripa effektivt i den. Verkningarna av den narkotikapolitik som förs

kan mätas med bl.a. följande indikatorer: hur utbredd användningen av narkotika är i olika åldersgrupper, antalet problemanvändare, sjukvårdsperioderna, dödsfall på grund av narkotika, antalet smittsamma sjukdomar som beror på användningen av narkotika, antalet narkotikabrott, beslagtagningar av narkotika och det antal hänvisningar till vård som polisen ger. I arbetet för bekämpning av narkotika beaktas även samordningen av de åtgärder som anges i regeringens olika program och de metoder som anges i programmet för den interna säkerheten.

Varje åtgärdsområde har ett ansvarigt ministerium. Det eller de ministerier som har huvudansvaret anges med fetstil.

1. Förebyggande arbete och ingripande i ett tidigt skede

Det förebyggande drogarbetet effektiviseras inom social- och hälsovården, ungdomsarbetet, skolorna och läroanstalterna. Det förebyggande drogarbetets ställning kommer att tryggas som en del av främjandet av hälsan och välfärden inom kommun- och servicestrukturreformen. Förfarandet att ingripa i ett tidigt skede ska vara den genomgående principen inom all välfärdsservice. Utbildningen i drogfrågor förbättras på alla nivåer inom utbildningssystemet. Bra information och upplysning om narkotika kommer att stödas. Vid behov riktas informationen till särskilda riskgrupper.

Ansvariga: social- och hälsovårdsministeriet, undervisningsministeriet, inrikesministeriet, organisationer för förebyggande drogarbete

2. Bekämpning av narkotikabrottslighet

Risken för att bli fast för grovt narkotikabrott och spridning av narkotika i Finland ökar. Brottsansvaret ska realiseras i utförarens hem- eller uppehållsstat genom smidigt internationellt samarbete. Införsel av narkotika som är avsedd för marknaden i Finland ska bekämpas genom att narkotikan i regel beslagtas vid gränsen. Övervakningen på gatunivå av narkotika och läkemedel som klassificeras som narkotika ska utgöra en del av polisens grundläggande verksamhet. Brotslighet som är kopplad till narkotikabrott, särskilt häleri, koppleri, utpressning och penningvätt ska upptäckas i större omfattning. Effektivare åtgärder ska vidtas för att spåra vinning av brott och frånta vinningen.

Ansvariga: inrikesministeriet, finansministeriet

3. Behandling av narkotikaberoende och minskning av olägenheter till följd av narkotikaproblem

Man kommer att fortsätta att utveckla vårdtjänsterna och öka vårdutbudet så att alla medborgare har samma möjligheter att få den service som de behöver. Narkotikamissbrukare erbjuds olika behandlingsalternativ som är anpassade till beroendet. Vidare kommer man att öka sådan vård och hälsovårdsrådgivning samt sådant stöd med hjälp av vilket olägenheter som försakas av narkotikaproblem, t.ex. sjukdomar, mentala problem och anknytande brotslighet, kan minskas. Möjligheterna för opioidberoende att få vård underlättas och större möjligheter

att utvidga vården skapas så att den bättre motsvarar behovet av vård. Den hänvisning till vård som polisen erbjuder effektiviseras ytterligare.

Ansvariga: **social- och hälsovårdsministeriet**, undervisningsministeriet, inrikesministeriet, organisationer för missbrukarvård

4. Effektivare missbrukarvård i samband med brottspåföljder

Avsikten är att förbättra effekten av fängelsestraff genom att individuella planer för strafftiden och frigivningen görs upp i enlighet med den nya fängelselagen. Dessutom kommer verksamheten med placeringsenheter att utvecklas och missbrukarrehabiliteringen och närarbetet att ökas i fängelserna. Stöd för övervakad frihet på prov och eftervård av frigivna fångar utvecklas. Man kommer också att effektivisera rehabiliteringen av missbrukare i anknytning till samhällspåföljder och förbättra rehabiliteringsmöjligheterna för personer som dömts till ungdomsstraff.

Ansvariga: **justitieministeriet**, social- och hälsovårdsministeriet

5. EU:s narkotikapolitik och internationellt samarbete

Finland kommer att delta aktivt i planeringen och genomförandet av Europeiska unionens gemensamma narkotikapolitik. Finland kommer att delta i det internationella samarbetet för att bekämpa narkotika på de narkotikapolitiska forumen i Förenta nationerna, Europarådet och Nordiska ministerrådet.

Med närområdes- och utvecklingssamarbetsmedel stöder vi sådana internationella bilaterala och multilaterala projekt för bekämpning av narkotika och minskning av narkotikarelaterade olägenheter som stöder Finlands målsättning.

Ansvariga: **social- och hälsovårdsministeriet**, **inrikesministeriet**, justitieministeriet, utrikesministeriet, undervisningsministeriet, finansministeriet

6. Insamling av data och forskning om narkotikaproblem

Man kommer att fortsätta med forskningsuppföljning av narkotikasituationen på lång sikt och se till att de som ansvarar för narkotikapolitiken har tillgång till aktuella uppgifter om situationen. Vi producerar behövlig nationell information för de rapporter om narkotikasituationen som Europeiska centrumet för kontroll av narkotika och narkotikamissbruk (ECNN) ger ut och till FN:s datainsamlingssystem. Forskning som gäller användning av narkotika, narkotikamarknaden, missbrukarvård och bekämpning av narkotikaproblem, liksom även utbildningen av forskare i dessa frågor och finländska forskares internationella samarbete främjas. Avsikten är att regelbundet följa medborgarnas inställning till narkotika, användningen av narkotika och olägenheter som användningen föranleder.

Ansvariga: **social- och hälsovårdsministeriet**, inrikesministeriet, justitieministeriet, undervisningsministeriet

7. Samordning av narkotikapolitiken

Social och hälsovårdsministeriet ansvarar för samordningen av åtgärderna inom den nationella narkotikapolitiken. I detta syfte fortsätter narkotikapolitiska koordineringsgruppen sin verksamhet under regeringsperioden 2008–2011. Man följer hur narkotikasituationen utvecklas och rapporterar regelbundet till statsrådet. Lagstiftningen om narkotikapolitiken och beredningen och verkställigheten av myndigheternas åtgärder samordnas. Avsikten är att även samordna den nationella narkotikapolitiken med alkohol- och tobakspolitiken.

Ansvariga: **social- och hälsovårdsministeriet**, inrikesministeriet, undervisningsministeriet, justitieministeriet, finansministeriet

- 2007:
- 1 Tasa-arvo valtatiellä. Hallituksen tasa-arvo-ohjelman 2004-2007 loppuraportti.
ISBN 978-952-00-2258-7 (PDF) Enspainos
ISBN 978-952-00-2414-7 (nid.)
ISBN 978-952-00-2415-4 (PDF)
 - 2 Men and Gender Equality Policy in Finland.
ISBN 978-952-00-2269-3 (pb)
ISBN 978-952-00-2270-9 (PDF)
 - 3 Hyvinvointi 2015 -ohjelma. Sosiaalialan pitkän aikavälin tavoitteita.
ISBN 978-952-00-2275-4 (nid.)
ISBN 978-952-00-2276-1 (PDF)
 - 4 HTP-arvot 2007. Haitallisiksi tunnetut pitoisuudet.
ISBN 978-952-00-2307-2 (nid.)
ISBN 978-952-00-2308-9 (PDF)
 - 5 Seulontaohjelmat. Opas kunnille kansanterveystyöhön kuuluvien seulontojen järjestämisestä.
Screeningprogram. Handbok för kommuner om ordnande av screening som ett led i
folkhälsoarbetet.
ISBN 978-952-00-2309-6 (nid.)
ISBN 978-952-00-2310-2 (PDF)
 - 6 Leena Tamminen-Peter, Maj-Britt Eloranta, Marja-Leena Kivivirta, Eija Mämmelä, Irma
Salokoski, Arja Ylikangas. Potilaan siirtymisen ergonominen avustaminen. Opettajan käsikirja.
ISBN 978-952-00-2313-3 (nid.)
ISBN 978-952-00-2314-0 (PDF)
 - 7 Sairauspoissaolokäytäntö työpaikan ja työterveyshuollon yhteistyönä.
ISBN 978-952-00-2317-1 (nid.)
ISBN 978-952-00-2318-8 (PDF)
 - 8 Arbetsplatsen och företagshälsovården i samarbete om sjukskrivningspraxis
ISBN 978-952-00-2319-5 (inh.)
ISBN 978-952-00-2320-1 (PDF)
 - 9 Nationell beredskapsplan för en influensapandemi. (Publiceras bara på Internet www.stm.fi).
ISBN 978-952-00-2325-6 (PDF)
 - 10 National preparedness plan for an influenza pandemic. (Published only at Internet www.stm.fi).
ISBN 978-952-00-2326-3 (PDF)
 - 11 Toimeentulotuki. Opas toimeentulotukilain soveltajille. 6. korj. p.
ISBN 978-952-00-2334-8 (nid.)
ISBN 978-952-00-2335-5 (PDF)
 - 12 Utkomststöd. Handbok för tillämpning av lagen om utkomststöd.
ISBN 978-952-00-2336-2 (inh.)
ISBN 978-952-00-2337-9 (PDF)
 - 13 Asumista ja kuntoutusta. Mielenterveyskuntoutujien asumispalveluja koskeva
kehittämissuositus.
ISBN 978-952-00-2338-6 (nid.)
ISBN 978-952-00-2339-3 (PDF)
 - 14 Sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön tehtäväärakennesuositus. Toim. Pirjo Sarvimäki, Aki
Siltaniemi.
ISBN 978-952-00-2366-9 (nid.)
ISBN 978-952-00-2367-6 (PDF)

- 2007: 15 Säker läkemedelsbehandling. Nationell handbok för genomförande av läkemedelsbehandling inom social- och hälsovården.
ISBN 978-952-00-2368-3 (inh.)
ISBN 978-952-00-2369-0 (PDF)
- 16 Kvalitetsrekommendation för främjande av hälsa.
ISBN 978-952-00-2372-0 (inh.)
ISBN 978-952-00-2373-7 (PDF)
- 17 Seksuaali- ja lisääntymisterveyden edistäminen. Toimintaohjelma 2007-2011.
ISBN 978-952-00-2376-8 (nid.)
ISBN 978-952-00-2377-5 (PDF)
- 18 Sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimukset valtio-, kunta- ja yksityissektorilla
ISBN 978-952-00-2392-8 (nid.)
ISBN 978-952-00-2393-5 (PDF)
- 19 Tietoturvallisuussuunnitelman laatiminen. Opas sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköille.
ISBN 978-952-00-2398-0 (nid.)
ISBN 978-952-00-2399-7 (PDF)
- 20 HTP-värden 2007. Koncentrationer som befunnits skadliga.
ISBN 978-952-00-2404-8 (inh.)
ISBN 978-952-00-2405-5 (PDF)
- 21 Behörighetsvillkoren för yrkesutbildad personal inom socialvården inom den statliga, kommunala och privata sektorn
ISBN 978-952-00-2446-8 (inh.)
ISBN 978-952-00-2447-5 (PDF)
- 22 Valtioneuvoston periaatepäätös huumausainepolitiikasta yhteistyöstä vuosille 2008-2011.
Statsrådets principbeslut om narkotikapolitiskt samarbete för åren 2008-2011.
ISBN 978-952-00-2470-3 (nid.)
ISBN 978-952-00-2471-0 (PDF)